

સાચો આનંદ

ખાવાના માટે દુનિયામાં જીવવાનું નથી, પણ આનંદ માટે જીવવાનું છે. આનંદમય જીવન ગાળવા માટે શ્વાસો-શ્વાસ લેવાની જરૂર પડે છે. શોક અને ચિંતાના શ્વાસો-શ્વાસથી મૃત્યુ થાય છે, ઉદાસીનતાથી દુઃખ થાય છે અને દુઃખ એ આત્માના સ્વભાવથી વિરુદ્ધ હોવાથી મૃત્યુ સમાન છે. આનંદ એ જ આત્માનું લક્ષણ છે. જ્યારે આનંદથી શ્વાસો-શ્વાસ ચાલે છે, ત્યારે આત્મા પોતાના ધર્મને ધારણ કરે છે એમ અવબોધવું. શાતાવેદનીયજન્ય આનંદથી ભિન્ન એવો વાસ્તવિક આનંદ એ જ વસ્તુતઃ આનંદ છે અને તે આનંદરૂપ આત્મા છે. જ્યાં વાસ્તવિક આનંદની દહેર વહે છે, ત્યાં આત્મા જાગૃત દશામાં છે એમ જાણવું. આત્માના સ્વાભાવિક આનંદના ભોગથી આત્મા પોતાનું સ્વરૂપ જાણી શકે છે અને તેથી તે અન્ય પદાર્થોથી નિવૃત્ત થઈને શુદ્ધાનંદ સ્વરૂપમાં અખંડ ઉપયોગથી રમ્યા કરે છે. આનંદનું જીવન અનવધિ છે. આનંદનું જીવન એ પોતાનું જીવન છે અને શાતાવેદનીયજન્ય સુખ, દુઃખ, શોક વિગેરેનું જીવન તે પોતાનું વાસ્તવિક વિશુદ્ધ જીવન નથી પણ પ્રતિકૂળ જીવન છે. શુદ્ધ જ્ઞાનની સાથે વાસ્તવિક આનંદનો અનુભવ આવે છે અને તેથી આનંદની ઘેન સુખના ચહેરા પર પણ આનંદના ચિહ્નો પ્રગટાવી શકે છે. જ્ઞાનગર્ભિત વૈરાગીનું જીવન આનંદની ઝાંખીવાળું હોય છે. તેના હૃદયમાં સરલતા, સ્વચ્છતા, નિર્ભયતા, સુજનતા અને શુદ્ધ પ્રેમના ઝરણા

વહે છે અને તેથી તેનું આંતરિક હૃદય ઉચ્ચ ગુણોની ભૂમિકા-
ભૂત બને છે. જ્ઞાની દુઃખના પ્રસંગોમાં પણ દુઃખના
વિચારોને હઠાવી વાસ્તવિક સુખની લહરીનો અનુભવ લે
છે. જ્ઞાની દુઃખના વિચારોને સુખના વિચારોરૂપે પરિણામી
દે છે અને તેના અંતરમાં સુખી જીવન વહે છે. આનંદ-
જીવન એ જ જીવનાર આત્માનું લક્ષણ છે.

આત્માર્થી

જે આત્માર્થી હોય તે જ્યાં જ્યાં જે જે કરવું ધટે તે તે કરે
અને જ્યાં જ્યાં જે જે સમજવું ધટે તે તે સમજે : અથવા જે જે
જ્યાં સમજવું ધટે તે તે ત્યાં સમજવાની કામના જેને છે અને જે
જે જ્યાં આચરવું ધટે તે તે ત્યાં આચરવાની જેને કામના છે, તે
પણ આત્માર્થી કહેવાય છે.